

УДК 341.07

Коломоєць Т. О.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ

Висвітлюються основні засади правового регулювання торговельних відносин в Україні на сучасному етапі та пріоритети подальшого розвитку

Перехід незалежної України до економіки ринкового типу зумовлює появу нових суспільних відносин, зокрема торговельних, які потребують належного правового регулювання та правової охорони. Торговельна діяльність, як свідчить історичний досвід, завжди відіграла величезну роль у житті суспільства, слугувала своєрідним "барометром" стану не тільки економічних, а й соціальних відносин у суспільстві. Якість роботи сфери послуг у цій галузі безпосередньо впливає на ефективність суспільного виробництва, товарообігу в державі, на формування суспільної та індивідуальної свідомості [1].

Варто відзначити, що нині правовому регулюванню торговельної діяльності в Україні приділяється достатня увага. Однак, завдяки різнохарактерності цього виду діяльності, розмаїттю її суб'єктів, форм, суб'єктів регулювання є недосконалим. З одного боку, наявність значної кількості нормативно-правових актів різної юридичної сили, що регламентують торговельну діяльність (положення яких інколи навіть суперечать одне одному), з іншого — надмірна регламентація простих дій і фрагментарний характер регулювання досить складних відносин (особливо запозичених інститутів ринкової економіки).

З метою усунення цієї ситуації доцільно було б розробити й прийняти ряд нормативних актів, які упорядкували б регулювання торговельної діяльності в Україні — Закон України "Про торговельну діяльність в Україні" або "Про внутрішню торговельну діяльність в Україні", а також, підтримавши точку зору деяких провідних вчених-правників, прийняти Торговельний кодекс України (але цей процес вимагає більше часу і його результат очікується у майбутньому).

При розробці цих актів слід врахувати, що, незважаючи на деяку схожість термінів "торгівля" і "торговельна діяльність", їх варто розмежовувати, оскільки "торгівля" — це галузь господарства, яка виконує посередницькі функції між виробниками товарів і їх споживачами, а торговельна діяльність — це механізм у вигляді угод, який і складає зміст суспільних відносин у галузі торгівлі" [2]. Об'єктом правового регулювання і правової охорони

є торговельна діяльність, визначення якої й доцільно дати у Законі України "Про внутрішню торговельну діяльність в Україні" як ініціативної, самостійної діяльності фізичних та юридичних осіб будь-якої форми власності та організаційно-правової форми, зареєстрованих як суб'єкти підприємницької діяльності, щодо виконання угод купівлі-продажу товарів з метою отримання прибутку.

Додатково слід пам'ятати, що різнохарактерність торговельної діяльності вимагає її детальної регламентації. Саме тому, окрім нормативного акту, який би фіксував загальні засади правового регулювання торговельної діяльності, існуватимуть підзаконні акти, які регламентуватимуть торгівлю певними видами товарів, торгівлю у певних місцях тощо, їхньою особливістю є і залишатиметься підзаконний характер і наявність норм техніко-юридичного характеру, які визначатимуть порядок використання у торговельній діяльності різних технічних засобів та приладів (ЕККА, ТКК тощо). В той же час, на відміну від величезної кількості цих актів сьогодні, в майбутньому їх доцільно систематизувати, що сприятиме упорядкуванню правозастосування.

Не слід забувати також про розмаїття суб'єктів торговельної діяльності, певні особливості їх участі у цій діяльності. Саме тому слід було б у окремих главах Закону України "Про внутрішню торговельну діяльність" визначити засоби правового регулювання торговельної діяльності фізичних (враховуючи активізацію їхньої участі) і юридичних осіб.

Фактом залишається наявність значного кола суб'єктів контролю і нагляду за торговельною діяльністю. Аналіз практики свідчить, що у деяких випадках ситуація доходить до абсурду, коли особі не вистачає часу займатися основним видом діяльності завдяки проведенню перевірок уповноваженими суб'єктами. Треба не тільки переглянути систему суб'єктів контролю і нагляду, а й прийняти нормативний акт, який би визначив загальні засади здійснення контролю та нагляду (черговість, підстави тощо) взагалі, і щодо торговельної діяльності зокрема.

Поряд із цим вимагає перегляду система заходів забезпечення виконання правил торгівлі в Україні. Поряд із послабленням пресингу контрольно-наглядових органів, слід переглянути заходи адміністративного примусу, активізувавши використання насамперед адміністративно-попереджувальних заходів, а також застосування заходів позитивного стимулювання та заохочення (пільгове оподаткування, кредитування тощо), широкое використання

яких, як свідчить зарубіжний досвід, є досить ефективним саме на етапі формування нових торговельних відносин.

Реалізація зазначених пропозицій сприятиме удосконаленню правового регулювання торговельної діяльності в Україні та формуванню ефективного суспільного виробництва, товарообігу у державі, формуванню суспільної та індивідуальної свідомості.

1. Ващенко С.В. Адміністративна відповідальність за правопорушення в галузі торговельної діяльності: Автореф. на здобут-

тя наукового ступеню канд. юрид. наук.- Х., 1999.— С. 6 Там само.

Kolomoets T.

**LEGAL REGULATION OF THE TRADE RELATIONS
IN UKRAINE: AT THE PRESENT STAGE AND PRIORITIES
OF THE FURTHER DEVELOPMENT ARE COVERED**

The basic principles of legal regulation of the trade relations in Ukraine at the present stage and priorities of the further development are covered.